

Gastcollege

Grenzen van taal

Vroegbehandeling Doof/Slechthorend - Kentalis Haren

Juni 2018

Nina Osterloh

Even voorstellen...

- **Nina Osterloh**
- **logopedist en neurolinguïst**

- **Vroegbehandeling Doof/Slechthorend – Haren**
- **Oorsprong Duits**
- **Duits-Nederlands gezin**

Inhoud college

- **Doofheid/slechthorendheid**
- **Gebarentaal**
- **Taal horen en verstaan**

**ALS IEDEREEN
DOOF
IS
ZINGEN WE
GEWOON
IN
GEBARENTAAL**

Loesje

POSTBUS 1045 6801 BA ARNHEM GIRO 3254768

Ervaringen studenten

doofheid

slechthorendheid

gebaren

Vroegbehandeling D/SH

- Logopedie
- Linguïstiek
- (Taal-)diagnostiek
- Communicatiecursussen
- Informatieavonden
- Systeemgerichte behandeling (vroeger maatschappelijk werk)
- Groepsbehandeling (peutercommunicatiegroep)
- Praktisch pedagogische gezinsbegeleiding/Video Home Training

Hulpvraaggericht

Film Vroegbehandeling Doof/SH (vanwege privacy niet in PPT)

Gebarentaal

Nederland

Gebaar Taal

Gebarentaal

- manueel-visuele taal
- handen, gezicht en ogen staan centraal
- principe van **simultaneïteit**, talige informatie kan gelijktijdig overgebracht worden, gesproken talen zijn meestal **sequentieel**
- verspreiding talen vergelijkbaar met gesproken talen
- bv. Nederlandse Gebarentaal (NGT) verwant aan Amerikaanse Gebarentaal (ASL) en Franse gebarentaal (LSBF)

GebarenTAAL

➤ **zelfstandige taal, niet afgeleid van het Nederlands, wel invloeden**

➤ **Voorbeelden grammatica:**

- andere woordvolgorde
- geen lidwoordensysteem
- geen koppelwerkwoorden
- geen uitdrukking van tijd op het werkwoord
- Vervoeging werkwoord: incorporatie onderwerp lijdend voorwerp (naald/bal)

Sign Language Coffee Bar

<https://nos.nl/op3/artikel/2198965-in-deze-koffietent-bestel-je-in-gebarentaal.html>

Iconisch/arbitrair

➤ **iconisch: overeenkomst tussen gebaar en betekenis**

- drinken
- auto rijden
- poes

➤ **arbitrair: geen overeenkomst tussen gebaar en betekenis**

- makkelijk
- gebruiken
- president

Oefening iconisch/arbitrair

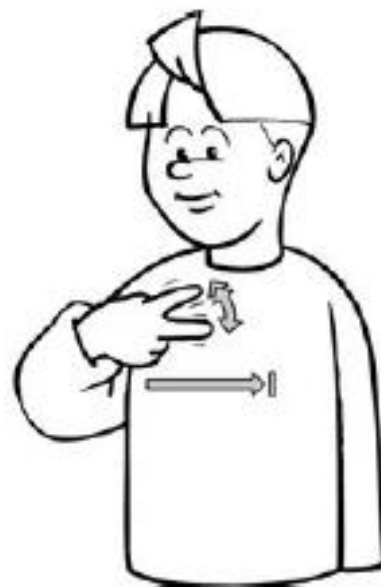
zeer iconisch

zeer arbitrair

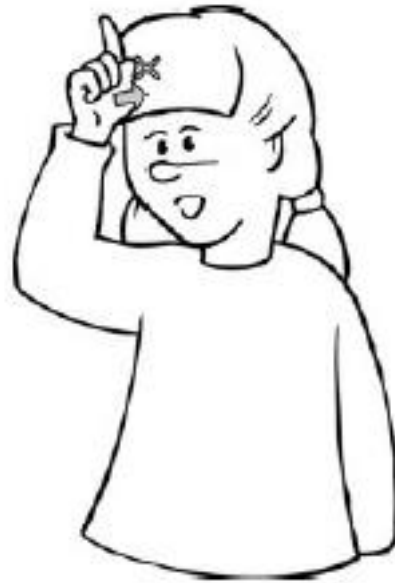

fiets/fietsen

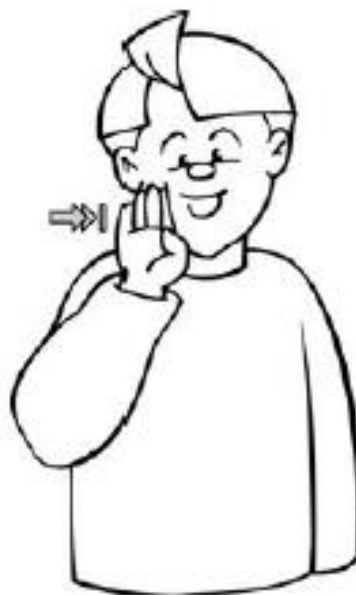
knippen

Duits

november

vakantie

arts

Oefening iconisch/arbitrair

zeer iconisch

zeer arbitrair

fiets/fietsen

knippen

Duits

november

vakantie

arts

Nederlands met gebaren (NmG)

Wat is het?

- Combinatie van gesproken Nederlands en Nederlandse Gebarentaal
- lexicon en elementen uit de grammatica van de plaatselijke Gebarentaal gebruikt worden ter visuele ondersteuning

Wanneer gebruik je het?

- bij kinderen en volwassenen die nog mogelijkheden hebben taal te horen
- buiten de dovenwereld ook bij kinderen met bv. Syndroom van Down

Filmpje Nina & Alexander

Het Nederlands handalfabet

➤ Gebruikt bij:

- het introduceren van namen
- als iemand een gebaar niet kent

Casus Viro

- oudste kind van dove ouders, Afghaanse afkomst
- horend
- vader in NL geboren, opgeleid op dovenschool
- ouders licht verstandelijk beperkt
- Taalniveau NGT moeder: *zeer zwak*, vader: *zwak*
- reden van aanmelding met 2,0 jaar: taalachterstand in gesproken NL
- gaat naar peuterspeelzaal, leidsters zeggen dat hij niet meekomt met de groep, gedragsproblemen

Jullie gedachten?

Casus Viro

- **Standpunt ouders: kinderen moeten met name gesproken NL leren omdat ze horend zijn, NGT is niet belangrijk**
- **Gevaar: kind heeft geen moedertaalontwikkeling**
 - Ouders communiceren weinig in kwalitatief goede gebarentaal
 - NL is geen optie als moedertaal, wordt alleen door andere familieleden en peuterspeelzaal aangeboden
- **logopedie voor Viro**
- **ouderbegeleiding door MW**
- **Gebarentaallessen en Nederlands (lezen en schrijven) voor moeder**

Child Of Deaf Adults (CODA)

THAT DEAF GUY

BY MATT & KAY DAIGLE

Wat is CODA?

- ❖ volgens definitie: een horend kind van minstens één dove ouders
- ❖ dove ouders hebben voor 90% horende kinderen
- ❖ vaak Nederlandse Gebarentaal (NGT) voertaal en gesproken Nederlands ernaast
- ❖ vergelijkbaar met andere meertalige gezinnen

THAT DEAF GUY

BY MATT & KAY DAIGLE

Het CODA-dilemma

“Horende kinderen van dove ouders erven dubbele, vaak gepolariseerde interpretaties van de betekenis van doofheid. Vanuit de horende wereld krijgen CODA’s mee dat doofheid een **beperking** is. Vanuit hun ouders krijgen ze mee dat doofheid **normaal is, het is een culturele gemeenschap.**”

Boogerd, Steenmetz & van Jole (2014, Tijdschrift Van horen zeggen)

Wat brengt dat mee?

- ❖ **Problemen met identificatie**
 - ❖ Identiteitsontwikkeling heeft een significante invloed op sociale verwachtingen, zelfbeeld en reacties op stress
- ❖ **Vaak tolken voor de dove ouders**
- ❖ **Verantwoordelijkheid voor ouders:**
 - ❖ Zelfstandig <-> te vroeg zelfstandig, emotionele belasting
- ❖ **Verhoogd risico op parentificatie**
 - ❖ Parentificatieproblemen leiden tot vergroot risico op psychopathologische problemen
- ❖ **Dove ouders vaak zelf als kind belemmeringen ervaren in hun ontwikkeling**

NGT als gezinstaal

❖ Adviezen aan dove ouders met horende kinderen:

- ❖ Leer het kind je moedertaal
- ❖ Zorg voor voldoende aanbod gesproken Nederlands vanaf de geboorte
- ❖ Zorg dat het hele gezin goed met elkaar kan communiceren

❖ Angsten van dove ouders met een horend kind:

- ❖ willen niet dat kind tolkt
- ❖ angst voor parentificatie
- ❖ horend, dus hoort bij de horende wereld

Taal horen en verstaan

Horen ≠ verstaan

Gradatie slechthorendheid

Verlies in dB	Interpretatie	Gevolgen
0 - 30 dB	normaal gehoor tot licht slechthorend	Men hoort bijna alles of heeft moeite met het verstaan van gefluister.
31 - 60 dB	matig slechthorend 	Men verstaat alleen met een hoortoestel in pas echt goed wat er gezegd wordt in een gesprek met minstens vier personen.
61 - 90 dB	ernstig slechthorend 	Alleen met een hoortoestel in verstaat men wat er gezegd wordt in een gesprek met één persoon.
> 90 dB verlies	zeer ernstig slechthorend 	Ook met een hoortoestel in kan men nauwelijks meer geluiden horen. Er wordt ook nauwelijks meer verstaan wat er gezegd wordt in een gesprek met één persoon.

Cochleair implantaat (CI)

Casus Lotte

- ❖ Geboren april 2013, valt uit op neonatale gehoorscreening
- ❖ BERA-test in UMCG bevestigt beiderzijds gehoorverlies van rond de 90 dB
- ❖ Vroegbehandeling start in juli 2013
- ❖ Ouders volgen gebarenlessen
- ❖ Implantatie met een Cochleair implantaat in maart 2014
- ❖ September 2014 – november 2016: bezoek behandelgroep Kentalis + intensief logopedie
- ❖ April 2017: Lotte gaat naar de reguliere basisschool in haar woonplaats
- ❖ Lottes taalontwikkeling verloopt bovengemiddeld

Cochleair implantaat – Wondermiddel?

- elektronisch medisch apparaat dat de functies van het beschadigde binnenoor vervangt
- voor mensen met matig tot zeer ernstig gehoorverlies aan beide oren

Hoe werkt een CI?

Hoe klinkt een CI?

fluit

fluit met CI

mannenstem

mannenstem
met CI

muziek

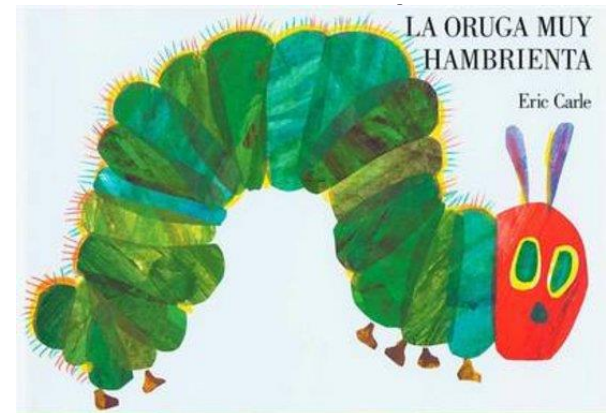
muziek met CI

recente verbeteringen

Meertaligheid bij Doof/SH

- Naast de gebarentaal spelen vaak nog meer talen een rol in het gezin met een doof/sh kind
- **Voorbeelden:**
 - Slechthorend kind, moeder Nederlands, vader Spaans, ouders onderling Engels

Wat is ons advies?

- Beide ouders leren gebaren (NmG), ieder spreekt zijn moedertaal tegen het kind

Bedankt voor jullie aandacht

n.osterloh@kentalis.nl